

آیین نامه وجین کتابخانه بیمارستان امام خمینی(ره) اهواز

مقدمه:

ارزیابی و بررسی وضعیت منابع موجود، و به تبع آن حذف منابعی که باید از مجموعه کتابخانه خارج شوند یکی از وجوه اساسی مدیریت مجموعه است. کتابخانه برای حفظ پویایی مجموعه خود از یک سو نیازمند افزودن منابع روزآمد و مورد نیاز بوده، و از سوی دیگر باید منابعی که در روند پرستاب تولید علم به هر دلیلی جایگاه خود را در تامین نیاز اطلاعاتی استفاده کنندگان از دست داده اند را از مجموعه خارج نماید. افزودن منابع بدون پیرایش مجموعه موجود حتی در صورت وجود فضای کافی، در دراز مدت از کارایی مجموعه می کاهد. با توجه به اهمیت یکدستی اجرای روند وجین، این آیین نامه توسط کتابخانه مرکزی برای تمامی کتابخانه های تابعه ارائه می گردد.

تعریف وجین: وجین فرایندی است که از طریق آن منابع مازاد، فرسوده و یا بی استفاده از مجموعه خارج می گردد.

اهداف وجین

- ایجاد فضای مناسب و کافی برای منابع اطلاعاتی
- تسهیل و تسریع در دسترسی به منابع اطلاعاتی مورد نیاز
- پویا و زنده نگهداشتن مجموعه کتابخانه

اهمیت وجین

اگر به مجموعه کتابخانه بطور مداوم اضافه شود و هیچ چیز از آن کم نشود، زمانی فرا می رسد که دیگر جایی برای کتب جدید وجود نخواهد داشت. این امر موجب می شود کتاب های جدید به دلیل کمبود فضا به ندرت خریداری شوند و دسترسی به مواد مجموعه چنان برای استفاده کنندگان دشوار شود که نمی توانند آنچه را می خواهند بیابند و به ناچار دست از بهره جویی از مجموعه بر می دارند چرا که نه تنها منابع به روز نیستند بلکه جستجو میان حجم زیادی از کتابهای قدیمی و فرسوده و قفسه های فشرده کار را برای کاربران و کتابداران دشوار می سازد.

ضوابط و معیارها

۱. منابع فرسوده و مستعمل که ارزش علمی و یا تاریخی ندارند و نگهداری آنها موجب اشغال فضا، صرف هزینه نگهداری و آلودگی سایر منابع خواهد بود اما در صورتی که از کتابهای پرمراجعه کننده باشند، می بایست با نسخه های جدید جایگزین شوند.
۲. منابع درسی که اعتبار و ارزش علمی خود را از دست داده اند.

۳. نسخه های تکراری و مازاد بر نیاز و ویرایش های قدیمی کتب حوزه علوم پایه و بالینی که به طور منظم ویرایش های جدید آنها منتشر می گردد و در کتابخانه موجود است.
۴. ویرایش های کهنه تر و منسوخ: این معیار بیشتر در خصوص کتب علمی صدق می کند که ویرایش قدیمی با ورود ویرایش جدیدتر منسوخ می گردد، لازم است که ویرایش قدیمی از مجموعه وجین شود.
۵. محتوای قدیمی و کم ارزش: بعضی از کتاب های علمی پس از مرور سال ها، اعتبار محتوایی خود را از دست می دهند و کم ارزش می شوند. مثلاً در مورد زبانهای برنامه نویسی و علوم کامپیوتری عمر محتوایی و تاریخ مصرف کتابها به سرعت منقضی می گردد.
۶. میزان استفاده: با بررسی تعداد دفعات استفاده و یا به امانت رفتن یک کتاب می توان دریافت که چه کتابهایی بسیار کم استفاده و یا بی استفاده بوده و واجد شرایط وجین هستند. برای این کار میتوان محدوده زمانی سه سال را در نظر گرفت و کتابی که به مدت سه سال استفاده نشده است بهتر است از مجموعه خارج شود.

تبصره: منابع مرجع شامل: اطلس ها، فرهنگ ها، راهنماهای دارویی وجین نمی شوند.

اعضای کمیته وجین

۱. سرپرست کتابخانه
۲. کتابداران هر بخش بهترین افراد جهت انجام وجین هستند، زیرا اولاً بیشتر از سایرین با مجموعه خود آشنا هستند، ثانیاً بهتر از دیگران از نیازهای مراجعین خود آگاه اند.
۳. معاون پژوهشی بیمارستان یا نماینده ای ایشان
۴. یک نفر از گروه های آموزشی بیمارستان

روش کار

کتابدار موظف است بصورت دوره ای به منظور بازکردن فضا برای کتابهای جدید و روزآمد نمودن مجموعه خود بر اساس معیارهای برشمردده و به ترتیب رده های موضوعی، مجموعه را بررسی و عمل وجین را انجام دهد. پس از آنکه معلوم شد چه کتابهایی باید وجین شده و از مجموعه کتابخانه خارج شود، صورتجلسه ای با امضای مدیر کتابخانه و دیگر کسانی که مسئولیتی در این مورد دارند، تهیه و به امضای افراد برسد و در آن سرنوشت کتابها (به صلاح دید افراد) نوشته می شود. مانند اهداء و مبادله با دیگر کتابخانه ها. (ذکر شماره ثبت، عنوان کتاب، نام نویسنده و دیگر مشخصات کتاب ضروری است). پس از انجام وجین فیزیکی منابع، کتابهای وجین شده از نرم افزار کتابخانه نیز به صورت الکترونیکی وجین می شوند. اطلاعات کتابشناختی منبع وجین شده در نرم افزار حفظ می شوند و فقط در بخش ورود اطلاعات گزینه های "محل شناسگر فرعی" "خط مشی دسترسی" و "خط مشی امانت دهی" به ترتیب به "مجموعه وجین"، "در دسترس نیست"، "امانت داده نمی شود" تغییر می کنند.

تبصره ۲- لازم است مسئول کتابخانه فهرستی از کتابهای وجین شده را با امضای همه افراد در بایگانی کتابخانه نگهداری کرده و همچنین در دفتر ثبت کتابخانه، (یا در نرم افزار کتابخانه) کتابهای وجین شده را همراه با تاریخ وجین مکتوب نماید.

تهیه کننده: زهرا سکری

Zsekri37@gmail.com

۱۳۹۸/۰۴/۲۷

کتابخانه بیمارستان امام خمینی (ره)